संभज्यमाने सैन्ये तु कुरुराजो विशाम्पते। परानभिमुखांश्चैव सुतस्ते समुपाद्रवत्।
ततो दुर्य्योधनः सर्व्वानाजुहावाथ पाण्डवान्। युद्धाय भरतश्रेष्ठ देवानिव पुरा बलिः। ४८८०
त एनमभिगर्जन्तः सहिताः समुपाद्रवन्। नानाशस्त्रभृतः क्रुद्धा भर्त्सयन्तो मुहुर्मुहुः।
दुर्य्योधनोऽप्यसम्भ्रान्तस्तान् रणे निशितैः शरैः। तत्रावधीत्ततः क्रुद्धः शतशोऽथ सहस्रशः।
तत् सैन्यं पाण्डवेयानां योधयामास सर्व्वतः। तत्राद्भुतमपश्याम तव पुत्रस्य पौरुषं।
यदेकः सहितान् सर्व्वान् रणेऽयुध्यत पाण्डवान्। ततोऽपश्यन्महात्मा सः स्वसैन्यं भृशदुःखितं।
ततोऽवस्थाप्य राजेन्द्र कृतबुद्धिस्तवात्मजः। हर्षयन्निव तान् योधानिदं वचनमब्रवीत्। ४८८५
न तं देशं प्रपश्यामि यत्र याता भयार्द्दिताः। गतानां यत्र वै मोक्षः पाण्डवात् किं गतेन वः।
अल्पञ्च बलमेतेषां कृष्णा च भृशविक्षतौ। अद्य सर्व्वान् हनिष्यामि ध्रुवो हि विजयो भवेत्।
विप्रयातांस्ततो भिन्नान् पाण्डवाः कृतकिल्बिषान्। अनुसृत्य वधिष्यन्ति श्रेयान्नः समरे वधः।
सुखं साङ्ग्रामिको मृत्युः क्षत्रधर्म्मेण युध्यतां। मृतो दुःखं न जानीते प्रेत्य चानन्त्यमश्नुते।
शृणुध्वं क्षत्रियाः सर्व्वे यावन्तः स्म समागताः। यदा शूरश्च भीरुश्च मारयत्यन्तकोपमः। ४८९०
को नु मूढो न युध्येत मादृशः क्षत्रियव्रतः। द्विषतो भीमसेनस्य क्रुद्धस्य वशमेष्यथ।
पितामहैराचरितं न धर्म्मं हातुमर्हथ। न स्वधर्म्मोऽस्ति पापीयान् क्षत्रियस्य पलायतः।
न युद्धधर्म्मात् श्रेयो हि पन्थाः स्वर्गस्य कौरवाः। अचिरेण हता लोकान् सद्यो योधाः समश्नुत।
॥ सञ्जय उवाच ॥ एवं ब्रुवति पुत्रे ते सैनिका भृशविक्षताः। अनवेक्ष्यैव तद्वाक्यं प्राद्रवन् सर्व्वतो दिशः।
इति श्रीमहाभारते कर्णपर्व्वणि कौरवसैन्यपलायने त्रिनवतोऽध्यायः ॥ ९३ ॥

॥ सञ्जय उवाच ॥ दृष्ट्वा तु सैन्यं परिवर्त्तमानं पुत्रेण ते मद्रपतिस्तदानीं। संत्रस्तरूपः परिमूढचेता दुर्य्योधनं वाक्यमिदं बभाषे। ४८९५

॥ शल्य उवाच ॥ पश्येदमुग्रं नरवाजिनागैरायोधनं वीरशतैः सुपूर्णं। महीधराभैः पतितैश्च नागैः सकुम्भभिन्नैः शरभिन्नदेहैः।
संविक्लिन्नैश्च गतासुभिश्च प्रध्वस्तवर्म्मायुधचर्म्मखड्गैः। वज्रापविद्धैरिव चाचलोत्तमैर्व्विभिन्नपाषाणमहाद्रुमौषधैः।
प्रवृद्धघण्टाङ्कुशतोमरध्वजैः सहेमजालैरुधिरौघसंप्लुतैः। शरावभिन्नैः पतितैस्तुरङ्गमैः श्वसद्भिरार्त्तैः क्षतजं वमद्भिः।
दीनं स्तनद्भिः परिवृत्तनेत्रैर्म्महीं दशद्भिः कृपणं नदद्भिः। तथापविद्धैर्गजवाजियोधैर्व्वलापविद्धैरथवीरसङ्घैः।
मन्दासुभिश्चैव मही महाहवे न्यूनं यथा वैतरणीव भाति। गजैर्निकृत्तैर्नरहस्तिगात्रैरुद्वेपमानैः पतितैः पृथिव्यां। ४९००
विशीर्णदन्तैः क्षतजं वमद्भिः स्फुरद्भिरार्त्तैः करुणं नदद्भिः। निकृत्तचक्रेषुयुगैः सयोक्त्रैः प्रवृद्धतूणीरपताककेतुभिः।
सुवर्णजालावततैर्भृशाहतैर्म्महारथैर्घोरजलदैरिवावृता। यशस्विभिर्नागरथाश्वयोधिभिः पदातिभिश्चाभिमुखैर्हतैः परैः।
विशीर्णवर्म्माभरणाम्बरायुधैर्वृता प्रशान्तैरिव पावकैर्म्मही। शरप्रहाराभिहतैर्म्महाबलैरवेक्ष्यमाणैः पतितैः सहस्रशः।
दिवश्च्युतैर्भूरितिदीप्तिमद्भिर्नक्तं ग्रहैर्घोरमलप्रदीप्तैः। प्रनष्टसंज्ञैः पुनरुच्छ्वसद्भिर्म्मही बभूवानुगतैरिवार्च्चिभिः।
कर्णार्ज्जुनाभ्यां शरभिन्नगात्रैर्हतैः प्रवीरैः कुरुसृञ्जयानां। शरास्तु कर्णार्ज्जुनबाहुमुक्ता विदार्य्य नागाश्वमनुष्यदेहान्। ४९०५
प्राणान्निरस्याशु महीं प्रतीयुर्म्महोरगा वासमिवाभिनम्राः। हतैर्म्मनुष्याश्वगजैश्च सङ्घे शरापविद्धैश्च नरैर्नरेन्द्र।